

d) Heroriëntatie na 1945. De meningen en verwachtingen in 1945 en volgende jaren. De soevereiniteitsoverdracht en de reacties van het bedrijfsleven.

Daarnaast kan aandacht besteed worden aan vergelijkingen met ontwikkelingen elders, b.v. Engeland en India en lijkt het me de moeite waard te bekijken in hieverre economische overwegingen de politieke houding van de V.S. na 1945 bepaald hebben in de Indonesië kwestie. Door middel van referaten zullen de deelnemers op een aantal van deze problemen, die tijdens de inventarisatie onderkend worden, nader in kunnen gaan.

61. Onderwerp Industrialisatie en urbanisatie in Nederland in de 19e eeuw
Docent: P. Kooy.

Urbanisatie - verstedelijking - is in een aantal maatschappijwetenschappen, met name economie, sociologie en sociale geografie een belangrijk onderzoeksobject. Dit onderzoek heeft vanuit de geschiedenis nog nauwelijks een historische dimensie gekregen.

In de meeste sociaaleconomisch-historische literatuur wordt het verschijnsel urbanisatie dan ook nauwelijks genoemd en waar dit wel gebeurd wordt het vrij impliciet gerelateerd aan industrialisatie en/of bevolkingsgroei,

Over deze twee laatste fenomenen is, ook wat Nederland betreft, wel wat meer bekend. Vooral de kennis over het verloop van de industrialisatie is de afgelopen jaren sterk vergroot o.m. door het verschijnen van het boek van J.A. de Jonge over de industrialisatie van Nederland tussen 1850 en 1914.

Allereerst zal dan ook de literatuur over de Industriële Revolutie in Nederland bestudeerd worden. We zullen ons daarbij niet kunnen beperken tot het zuiver economische. Er zal tevens aandacht besteed worden aan de politieke, sociale en culturele componenten (veranderingen in de bestuursstructuur en economische politiek, sociale mobiliteit en stratificatie: was het 19e eeuwse Nederland een standen of een klassenmaatschappij?, het ontstaan van een "industriële mentaliteit" etc.

Het lijkt zinvol bij de bestudering enige literatuur over de Engelse industriële revolutie als leidraad te nemen, omdat het diepgaand onderzoek naar oorzaken, karakter, periodisering en gevolgen van deze eerste industriële revolutie model heeft gestaan voor onderzoek naar soortgelijke facetten van latere industriële revoluties waaronder de Nederlandse. Uiteraard zal in dit verband ook aandacht besteed worden aan de discussie of omstandigheden dan wel "psychische factoren" de "take off" in Nederland hebben uitgesteld. Wat betreft de factor bevolking: er zal kennis gemaakt worden met methoden en technieken van de historische demografie, de meest geavanceerde sociaalhistorische subdiscipline. De aldus verworven kennis zal de deelnemers te pas komen bij de bestudering van historisch demografische literatuur en de interpretatie van bevolkingsstatistieken en bij een verkennend archief onderzoek naar de loop van de bevolking en de sociale structuur van de stad Groningen.

Daarna zal de relatie, die er bestaat tussen industrialisatie, bevolkingsgroei en urbanisatie meer expliciet in de beschouwing betrokken worden. Dit kan gebeuren via een kennismaking met de "urban history" een zich vooral in Engeland en de V.S. snel ontwikkelend specialisme en de daarbinnen ontwikkelde, interdisciplinair getinte, theorieën over urbanisatie. Daarnaast zal bekeken worden in hoeverre recentelijk in Nederland geschreven stads- geschiedenissen (Haarlem, Amsterdam, Schiedam...) antwoord bieden op vragen die in deze en voorgaande fasen van het themacollege ongetwijfeld zullen rijzen.